

GORDAN RAVČEVIĆ

PAVAO RITTER VITEZOVIĆ, OŽIVJELA HRVATSKA
Zagreb, Golden marketing, Narodne novine, 1997.

Gordan Ravčević
Hrvatski institut za povijest
HR 10000 Zagreb

UDK:949.75:929 VITEZOVIĆ RITTER, P.
Ur.: 1997-10-22

Izdavačko poduzeće Golden marketing u suradnji s Narodnim novinama nedavno je pokrenulo biblioteku Povijest hrvatskih političkih ideja, a *Oživjela Hrvatska* četvrta je knjiga prvog kola spomenute biblioteke. Kao i ostale knjige te biblioteke, i ova je izašla u vrlo luksuzno opremljenom, dvojezičnom izdanju. Još jedna kvaliteta karakterizira to izdanje, naime, osim osnovnog Vitezovićevega teksta *Oživjele Hrvatske* ovdje je donesen i tekst njegovih pisma (odgovora) grofu Marsiliju (*Responsio ad postulata comiti Marsilio*) koje je sadržajno, a i idejno, usko vezano s tekstom *Oživjele Hrvatske*.

Kao što svako znanstveno izdanje izvorne ili bilo koje druge starije građe treba imati popratni tekst, koji će čitaču olakšati pristup samoj materiji, tako i ovom izdanju *Croatia rediviva* prethodi uvodna studija koju je napisao Josip Bratulić (7-40). Ova studija vrlo je zanimljiv i iscrpan pregled života, rada i raznorodnih područja djelovanja Pavla Rittera Vitezovića. Pored toga, J. Bratulić u svom tekstu donosi i vrlo koristan pregled mišljenja povjesničara o Vitezoviću i njegovoj *Croatia rediviva* (29-35), a posebno vrijedan dio studije je i opširna bibliografija Pavla Rittera Vitezovića (41-48), koju je Bratulić načinio u suradnji s Catherine Anne Simpson, što ovom izdanju daje i međunarodni karakter. Na kraju uvodnog dijela čitač može naći i kvalitetan popis literature o Vitezoviću, također načinjen od strane J. Bratulića (49-59).

Prijevod Vitezovićevega teksta za ovo izdanje načinio je Zlatko Pleše, pri čemu se je potrudio da što vjernije prenese i lirsku notu koju je Vitezović unio u tekst *Oživjele Hrvatske*. Tekst Vitezovićeve *Croatia rediviva* ovdje je donijet

tako da se na lijevoj strani nalazi faksimil originalnog otiska iz godine 1700., dok se s desne strane može pročitati hrvatski prijevod (61-141). Takvim postupkom čitaču je omogućen vizualni prikaz originalnog teksta, no istodobno ta metoda na žalost otežava čitanje latinskog teksta zbog kratica koje su u doba objavljivanja *Croatia rediviva* bile uvriježene, te zbog tiskarskih pogrešaka koje su se potkrale samom Vitezoviću. Prijevod je popraćen i korisnim bilješkama (143-185) koje je načinio tim u sastavu: Tihomir Cipek, Zlatko Pleše, Catherine Anne Simpson i Marinko Šišak.

Bitan je i vrlo vrijedan dodatak ovom izdanju Vitezovićeve *Croatia rediviva* prijevod već spomenutog pisma grofu Marsiliu (187-215). I ovaj put prijevod je načinio Zlatko Pleše, a ponuđena je i transkripcija Vitezovićeva autografa. Tekst pisma popraćen je bilješkama (217-221). Radi se o Vitezovićevu autografu koji je pohranjen u *Biblioteca Universitaria di Bologna* u sklopu ostavštine grofa Luigia Ferdinanda Marsilia. Razlog nastanka ovog Vitezovićeva odgovora grofu Marsiliu bio je taj što je Vitezović sudjelovao u komisiji za razgraničenje s Osmanskim Carstvom nakon Karlovačkog mira 1699. kao povjerenik Hrvatskog sabora, te je kao ekspert za političku povijest Hrvatske bio zamoljen da povijesno utemeljeno pojasni i ocrta hrvatske granice s ciljem osporavanja mletačkih osvajanja u Dalmaciji tijekom netom okončanog rata. U tom pismu Vitezović dijeli Hrvatsku na pet dijelova: primorska, međuzemna (Hrvatska i Bosna), međuriječna (Slavonija), ovostrana (Istra i Kranjska) i onostrana (Srbija), pri čemu je svaku dalje podijelio na pokrajine i biskupije. Već iz te podjele jasno se vidi sadržajna bliskost s tekstom kasnije *Oživjele Hrvatske* u kojoj je Vitezović svoje ideje zaokružio u prostorno-političko-ideološkom okviru *totae Croatiae*.